

Тамара М. Добрић
Татјана С. Радојевић
Александра А. Андрић

Прегледни рад
ISBN 978-86-84143-51-0
стр. 367-379

ЗНАЧАЈ УСПЕШНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ ИЗМЕЂУ РОДИТЕЉА И ДЕЦЕ³³

Сажетак: Комуникација је начин да родитељи боље упознају своје дете, дају јасна објашњења и образложења и пруже му осећај сигурности. Успешном комуникацијом у породици успостављају се одређени односи и гради поверење које је веома значајно за васпитање деце. У овом раду акценат ће се посебно ставити на активно слушање и активни говор, путем кога се остварује васпитна вредност комуникације у породици. Активним слушањем се потпуније схватају поруке, ствара осећај срдачности и подстиче самостално размишљање. Поред активног слушања, за комуникацију је значајан и активан говор. Реченице активног говора показују интересовање за све оно што дете има да каже и омогућавају му да оно говори све док не дође до одговора или решења неког свог проблема. У раду ће бити речи и о упућивању *ти* и *ја* порука које доприносе успешном комуницирању. *Ти-поруке* се често завршавају сукобом, путем њих се изражава негативан суд о детету, док *ја-поруке* помажу детету да прихвати одговорност за своје понашање и повољније утичу на дете и његов однос с родитељима.

Кључне речи: комуникација, активно слушање, активан говор, ти -поруке, ја- поруке.

УВОД

Породица, као једна од најважнијих школа где дете започиње живот, формира своју личност, стиче прва знања, представља најпогоднију средину која има пресудан утицај, нарочито у првим годинама живота, на развој и васпитање личности детета. У породици дете стиче прва искуства, усваја прве речи и учи се правилном комуницирању.

Да би родитељи успешно комуницирали са дететом, неопходно је да се образују и уче како детету треба да се обрати, помогну му у решавању одређених проблема али не и да дају готова решења. У породици између родитеља и детета треба

³³Рад је резултат истраживања у оквиру пројекта ИИИ 47023 „Косово и Метохија између националног идентитета и евроинтеграција“, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

развијати емпатијско разумевање, узајамно поверење и толерантност. Већина проблема у породици настаје због недостатка успешне комуникације. Посебну пажњу родитељи треба да обрате на опажање и прихватање дечјих осећања. Проблеми у породичној комуникацији настају због нетачног запажања осећаја и неадекватног реаговања на њих. Основа за успешну породичну комуникацију значи препознати своје и туђе осећаје и умети адекватно реаговати на њих (Bratanić, 1992: 570).

Овим радом желимо да развијемо свест родитељима о значају успешне комуникације са дететом, укажемо им на евентуалне грешке које чине, али и да им понудимо могућа решења. Познато је да комуникација утиче на самопоуздање детета, мотивацију, као и на односе са другим особама ван породице. Успешно комуницирати са дететом значи разумети и прихватити дете онакво како оно јесте, обратити пажњу не само на оно шта дете ради и говори већ и на оно шта дете осећа. Уколико родитељи не уложе довољно труда и напора у савладавање препрека, тешко да могу развити и остварити успешну комуникацију са дететом.

КОМУНИКАЦИЈА ИЗМЕЂУ РОДИТЕЉА И ДЕЦЕ

Живот у породици без комуникације не би био могућ. Породица је прва, спонтана школа живота детета, а родитељи су први и најдрагоценији учитељи. „Породица је школа у којој се на најприроднији начин проучава љубав кроз искуство сваког појединог детета, развијају се осећаји, богати емоционални живот и оплемењују односи. Породица је микрокосмос у којем дете стиче прва искуства, усваја прве речи, прави прве кораке, развија умеће комуницирања и живљења” (Bratanić, 1992: 570). Познато је да дете своје прве године живота проводи највише у породици. „Прве интеракције између родитеља и детета стварају се уз помоћ афективне комуникације, изразом лица, додиривањем, приближавањем, држањем тела. Током афективне комуникације ствара се матрица социјалне интеракције која је основа за сваки комуникативни чин” (Lebedina Manzoni, Delić, Žižak, 2001: 153). „Породична атмосфера, квалитет интеракција између родитеља и деце, језичко изражавање родитеља јесу најзначајнији предиктори дечјег развоја. На развој говора и речника утичу родитељи, браћа, сестре, најближи суседи и уопште говорећи сви људи које дете посматра и опонаша” (Радојевић, 2015: 72).

У учењу комуникације, породица има примарно значење јер „су знања и искуства комуницирања створена у интеракцији детета са члановима породице. У развојном периоду дете тражи сталну присутност родитеља и међусобну комуникацију на свим нивоима јер тако учи и усваја животна умећа” (Lebedina Manzoni i sar., 2001: 154).

Комуницирати не значи разговарати само речима, оно је много више од тога. „Комуницирати значи размењивати поруке, мисли, емпатисати се са другима. Једноставно, комуницирати значи живети” (Bratanić, 1992: 570). У *Педагошком лексикону* комуникација представља „комуницирање речима, односно говором, било усмено или писмено“ (*Педагошки лексикон*, 1996: 67). Реч *комуникација* потиче од латинске речи *communicare* што значи саопштити. „Комуникација у породици је размена садржаја порука између чланова породице” (Пић, 2010: 132). Она представља „збивање у два смера те укључује настојање да се разумеју мисли и осећаји које изражава особа која говори и одговара на њих на делотворан начин” (Ferić, Žižak, 2004: 25). Према Илићу (2010), основни елементи комуникације у породици су:

1) пошиљалац, давалац, извор поруке (члан породице који је упутио, кодирао, шифровао поруку);

2) садржај поруке (информација, мисао, емоција, став, образложење, захтев);

3) форма, вид, облик поруке (знак, симбол, говор, писана порука, осмех, покрет, мимика);

4) преносни канал (усмено, писано, посредно, преко друге особе);

5) приматељ поруке (члан породице који је добио, енкодирао, дешифровао поруку) и

6) повратна информација (одговор, реакција, поступак, осећање, напредовање, знак захвалности приматеља поруке, који је сада у позицији пошиљаоца повратне информације (Пић, 2010:132).

Комуникација се прво усваја у породици. Деца стварају слику о свету и о себи најпре у породици на основу свакодневних искустава. На тај начин, односе које гради дете са другим људима помажу му да се ослободи страха, самоће и других нелагодности. „Комуникација у породици је важна јер омогућава члановима да изнесу своје потребе, жеље и бриге једни другима. Отворена и искрена комуникација ствара атмосферу која омогућава

члановима породице да изразе своје различитости исто као и љубав и поштовање” (Ferić, Žižak, 2004: 28).

За успешну комуникацију у породици битно је да родитељи знају правилно да се вербално изразе, односно да своје осећаје опишу речима. „Описујући их, постају свесни шта стварно осећају. Осећаји су често и нама самима нејасни и двосмислени. Описивање осећаја води дијалогу који поспешује односе с другима. За дете је важно да му се такво искуство пружа у породици” (Bratanić, 1992: 585). Успешном комуникацијом у породици, родитељи подстичу своју децу, дају им јасне упутства и образложења и мотивишу их у извршавању свакодневних обавеза. „Комуникацијом у породици успостављају се одређени односи и гради емоционална атмосфера, врло значајна за васпитање деце” (Plić, 2010: 134). Живот у породици представља и прву лекцију емоционалног образовања. „Емоционално образовање се не преноси само родитељским речима или одређеним поступцима према детету, него и начинима који им помажу да савладају сопствена осећања и емоције које родитељи испољавају. Неки родитељи су даровити учитељи, други потпуно одмажу” (према: Радојевић, 2015: 73).

Деца често позивају родитеље на разговор, понекад то може бити и отворен позив у помоћ. „На родитељима је да то препознају и чују како би дете знало да у њима има саговорника који неће да осуђује и који ће покушати да га разуме. То не значи да се родитељи у свему морају сложити са дететом, већ да су спремни да га саслушају, да га схвате. Уколико овај начин комуникације изостане, дете постепено губи наду да у родитељу може да има одговарајућег саговорника, а комуникација све више слаби” (Holcer, 2012: 154).

Већина родитеља се осећа одбаченим од своје деце, наводе како им деца не верују, како им се деца не поверавају и ништа не говоре. Међутим, карактеристично је како родитељи ретко када помисле да су сами одговорни и да морају да уложе много напора да убеди децу да могу бити добри саговорници (Holcer, 2012: 155).

Најчешће грешке које се јављају у комуникацији између родитеља и деце су: „навођење детета на решавање проблема или на давање одговора какав родитељи желе да чују, инсистирање на томе да су одрасли паметнији, неразумевање озбиљности неког дететовог проблема, скривање својих осећања и грешака, испитивање, упоређивање, навођење логичких аргумената,

оцењивање, критиковање” (Isto: 155). Поред ових, врло често су карактеристичне и свађе између родитеља и деце.

Свађе између родитеља и деце често настају због „сукоба интереса”, када дете жели једно, родитељ друго. Према мишљењу Ј. Холцер, могуће ситуације да се њихов сукоб интереса реши су:

Родитељ побеђује, дете губи – Родитељ користи своје атрибуте моћи: виче, прети, уцењује – све док дете непусти. То утиче да се родитељ осећа ауторитативно и самозадовољно, а не примећује колико је његово дете тужно, заплашено, незадовољно, беспомоћно. Друга варијација истог модела су обрнуте улоге – родитељ губи, побеђује дете. Свако дете, свесно или несвесно користи своје атрибуте моћи (дури се, плаче, прети, одбија да једе). Када коначно „победи”, осећа се пуно ауторитета и самозадовољности, док је његов родитељ на крају снага, исцрпљен и беспомоћан.

Родитељ губи, дете губи – Нико није задовољан, обе стране се осећају лоше и утучено. Дубља криза настаје када се свађа заврши. У том случају, они су толико пуни беса да више не говоре. Чекају да се конфликт разреши сам, без икаквог личног ангажовања.

Родитељ добија, дете добија – То је најбоља, истовремено најређа и најтежа опција решења. Обе стране су пронашле решење којим су задовољне. Да би се то постигло, неопходно је поштовање оног другог, поштовање његових аргумената и, пре свега, подразумева добру вољу да се конфликт разреши на обострано задовољство (Holcer, 2012 : 158).

Дакле, последње решење се сматра најделотворније јер у њему нема губитника. Уколико родитељ уважава потребе детета, самим тим и дете уважава потребе родитеља. Деца овај метод највише прихватају јер осећају да се са њима поступа као са равноправнима (Гордон, 2001: 152).

Да би се остварила добра комуникација између родитеља и деце потребно је прихватити подједнако како позитивне осећаје, тако и негативне – бес, љубомору, мржњу, тугу. Пажљив родитељ увек треба да води рачуна и да утврди узрок који је довео до одређеног стања детета. Непријатне емоције су знак да је енергија детета блокирана и да нешто с њим није у реду. Због тога је важно да родитељ те емоције препозна и помогне детету да их се ослободи. „Што су осећаји интимнији, то је ризик већи. Родитељи морају прихватити тај ризик и помоћи детету да у кругу породице усвоји умеће интерперсоналне комуникације у

коме је изражавање осећаја незаобилазан део” (Bratanić, 1992: 578). Потребно је да и родитељи овладају тим умећима како би помогли својој деци и били им прави узор.

Комуникација је начин да родитељи схвате своје дете, деле с њим његове дилеме и проблеме и пруже му подршку и сигурност када осете да је детету то потребно. Добра комуникација са дететом је основа на којој ће родитељи моћи да изграде трајно добар однос са њим (Holcer, 2012: 154). Илић (2010) наводи да постоје три емоционално погрешна става родитеља у процесу комуникације а то су:

1) потпуно занемаривање осећања – овакви родитељи сматрају да је узнемиреност детета безначајна и да ће се смирити, не приближавају му се и не помажу у учењу емоционалне стабилизације;

2) сувише попустљиви родитељи – примећују осећања узнемирености, али сматрају да је његово проживљавање корисно, ретко указује на адекватну емоционалну реакцију;

3) презриви родитељи који не поштују дечја осећања – обично осуђују, стављају примедбе и кажњавају децу због испољавања дететовог беса и најмањег немирлука (Ilić, 2010: 135).

Ставови родитеља у комуникацији са децом попут потпуног занемаривања и сувише попустљивих родитеља су као што наводи аутор изузетно лоши. Доводе до осуђивања, кажњавања и узнемиравања детета, што је лоше за психички развој детета. „Породице са строгом и затвореном комуникацијом гуше креативност мисли и акција, чланови су мало способни и слободни да се понашају по властитој жељи и уче да постоје две врсте понашања” (Радојевић, 2015: 73). У породици, када је у питању комуникација, најуспешнији су они родитељи који подстичу ненасилну комуникацију. Они који уче дете шта је оданост, сарадња, друштвеност, поштовање друге особе. То су родитељи који се према детету односе искрено, емпатично, добронамерно и стрпљиво. Уколико родитељ примећује и похваљује добре поступке детета у понашању, то ће довести до узајамног поштовања и прихватања (Ilić, 2010: 135–136).

У породицама у којима преовладава отворена комуникација омогућава се примена правила на еластичнији начин, деца се подстичу на самостално закључивање и постају свесна да за решење неког проблема постоји више начина. У таквој отвореној комуникацији у кругу породице неслагање са правилима

породичног понашања није увек и знак угрожавања породичног ауторитета (Радојевић, 2015: 74).

АКТИВНО СЛУШАЊЕ И АКТИВНИ ГОВОР

Васпитна вредност комуникације у породици поспешује се међусобним активним слушањем. Слушање детета није лако. „Слушање значи више него чути” (Holcer, 2012: 166). Омогућује нам да чујемо шта дете мисли и говори. Активно слушати дете значи „утишати своје мисли, суспрегнути процењивање и закључивање и покушати схватити шта нам дете жели рећи” (Миљковић, Ријавец, 2005: 31). Према мишљењу Спасојевића, слушање „је највише у функцији средства помоћу кога се откривају и суптилно сазнају узроци неког понашања, природа неког захтева детета који оно емитује према окружењу, али је и добар начин да се ономе кога слушамо укаже поверење, како би могао без устезања говорити о најскривенијим осећањима или прекупацијама” (Спасојевић, 2011: 143). Активно слушање је делотворније од пасивног слушања јер повезује пошљаоца и примаоца поруке, али исто тако служи и као позив на разговор. Холцер (Holcer) наводи да активно слушање није ћутање, већ активно подстицање детета да говори и да само дође до својих решења и одговора (Holcer, 2012: 166). Родитељи не намећу своје решење и мишљење, већ показују стварни интерес за дете и за оно ште дете жели да каже. Активно слушање се не може посматрати као једноставна техника коју родитељи могу сваки пут искористити када дете има проблем. Како наводи Гордон, активно слушање је „метод којим се покреће низ важних ставова. Без тих ставова и сам метод ће бити ретко успешан, свешће се на механику, на нешто испразно и неискрено” (2001: 55).

Активно слушање у породици може се успоставити уважавањем основних препорука:

1) морате желети да чујете шта дете има да каже; то значи да сте вољни да одвојите потребно време за слушање;

2) морате стварно хтети да помогнете детету да реши дати проблем у датом тренутку; уколико нећете, сачекајте тренутак када ћете хтети;

3) морате заиста бити кадри да прихватите дететова осећања онаква каква су, ма колико она била различита од ваших или од осећања за која мислите да дете треба да их има; потребно је неко време да човек развије такав став.

---

4) морате имати дубоко осећање поверења у дететову моћ да влада својим осећањима, да ради на њима и да нађе решење за своје проблеме;

5) морате прихватити да су осећања пролазна, а не трајна; осећања се мењају; према томе, не треба да вас плаши изражавање осећања, она неће заувек остати у детету;

6) морате бити кадри да дете видите као особу која није исто што и ви – као особу која није спојена с вама, као независно људско биће коме ви дајете његов властити живот и осећање идентитета; то одвајање ће вам омогућити да допустите детету да има властита осећања, властити начин гледања на ствари; само ће вас одвајање учинити кадрим да помогнете детету; морате бити уз дете док доживљава свој проблем, али не и спојени са њим (Гордон, 2001: 56).

Активно слушање је најприкладније применити када дете има проблем. То се најбоље може открити када дете помиње своја осећања. Активним слушањем родитељи помажу детету да нађе решење свог проблема, сачува своје ментално здравље и стекне већу снагу и самопоуздање (Исто, 58–59). Активно слушање подстиче самосталност код деце, самостално размишљање, расуђивање, мотивисаност да за сопственим решењима дете трага самостално (Holcer, 2012: 166). Активним слушањем дете почиње да слуша шта његови родитељи мисле и осећају. Дете ће се пре ослободити уколико примети да родитељи најпре слушају његову тачку гледања, онда ће и оно касније саслушати мишљење својих родитеља. Родитељи који активно не слушају своју децу често се жале да их деца не слушају, иако су они одговорни за такво понашање своје деце (Гордон, 2001: 54–55).

За успешну комуникацију, поред активног слушања, значајан је и активан говор. „Реченице активног говора показују најискреније интересовање за све оно што дете има да каже. Суштина активног говора је да оно говори све док само не дође до одговора или решења неког свог проблема” (Holcer, 2012: 167). Уколико родитељи желе да очувају блиски однос са децом, неопходно је да морају говорити нешто својој деци, као и она њима. Битније од говора је како родитељ говори детету. Родитељи треба да преиспитују како вербално реагују јер ту је кључ њихове успешности (Гордон, 2001: 42).

Вербалне реакције које су заступљене код родитеља могу повредити личност детета и нанети му велику штету, због тога се

сматрају неадекватним. Постоји више категорија у оквиру којих се могу разврстати вербалне реакције:

1) наређивање, усмеравање и командовање – овакве вербалне реакције прете, ограничавају и потчињавају;

2) упозоравање, убеђивање и застрашивање су оштрије реакције и оне већ указују на озбиљну кризу односа родитеља и деце;

3) моралисање и проповедање припадају оним вербалним реакцијама којима родитељи извештавају осим неслагања и отворена задовољства;

4) саветовање и нуђење решења или предлога су изрази немоћи или конформизма родитеља, иако би се и сами могли све обухватније укључити у разумевање проблема детета;

5) придиковање, подучавање и нуђење логичких аргумената родитељи често користе у функцији наметања свог мишљења и добро проверених рецепата из њиховог искуства;

6) оцењивање, критиковање, неслагање и набеђивање су вербалне реакције које указују, не само на кризу односа са децом већ и на озбиљније тешкоће родитељства;

7) хваљење и саглашавање су усмерени углавном на хваљење али могу имати и негативну конотацију када се родитељи из неког разлога не упусте у природу проблема, већ га гурају под тепих;

8) исмевање и посрамљивање су најчешће увредљиве и заједљиве опаске које не доприносе успостављању дијалога, већ указују на дубоку подељеност;

9) интерпретирање, анализирање и дијагностиковање су изрази равнодушности према тешкоћама детета;

10) разуверавање, саосећање, тешење и подржавање међу свим наведеним вербалним реакцијама имају обележја која се заснивају на поверењу и подршци;

11) искушавање, поверавање и испитивање представљају углавном трагање за узроцима проблема;

12) повлачење, забашуривање, повлађивање и одвраћање су више изрази за повлачење и бежање од проблема, или боље речено, бежање од истине (Spasojević, 2011: 144).

Оно што се може приметити на основу наведених вербалних реакција је да су неефикасне и да доводе до прекида у комуникацији. С обзиром на то да су вишезначне и да садрже скривену поруку, деца стичу утисак да су својим родитељима неважна и да их родитељи не слушају, што доводи у питање и

вештину слушања. Тренуци у којима родитељи заиста слушају своју децу постају драгоцени за развој њиховог самопоуздања (Миљковић, Ријавец, 2005: 31). За развој дечјег самопоуздања најбитније је оно што му родитељи говоре и начин на који му говоре. „Језик је моћно средство” којим се може подстицати или и уништити дечје самопоуздање (Исто, 2005: 47). То посебно долази до изражаја у ситуацијама када родитељи морају детету рећи да нешто није добро урадило. Деци свакако увек треба скренути пажњу када не раде нешто како треба, али треба водити рачуна како и на који начин критикујемо њихове поступке (Миљковић, Ријавец, 2005: 47). Да би родитељи критиковали дечје поступке, а да при томе не оставе на дете лоше последице, препоручује се следеће:

1) описати понашање с којим нису задовољни – неопходно је описати шта је дете урадило, притом, важно је водити рачуна да се дете не нападне и не осуди;

2) објаснити детету зашто то треба да промени – такви искази треба да буду кратки и једноставни;

3) показати разумевање за дечје осећаје;

4) јасно рећи детету шта га очекује;

5) похвалити дете – потребно је нагласити шта је дете добро учинило, а шта још треба да исправи;

6) водити рачуна да се увек критикује дечје понашање, а не његова личност (Миљковић, Ријавец, 2005: 48).

Дакле, приликом критиковања дечјих поступака потребно је избегавати вређање, омаловажавање, упоређивање. Поруке које упућујемо детету, било вербално или невербално, утичу на развој његовог самопоуздања и обликују његову слику о себи, због тога је важно да повратна информација коју родитељи упућују детету садржи опис дечјег понашања и уважавање детета као особе.

ТИ-ПОРУКЕ И ЈА-ПОРУКЕ

Упућивање *ти* и *ја* порука доприноси успешном комуницирању. Ја-поруке повољније утичу на дете и његов однос с родитељима с обзиром на то да ја-поруке теже изазивају отпор и побуну (Гордон, 2001: 94). Оне служе изражавању властитих опажања, искуства, осећаја и потреба, говоре о осећањима родитеља повезаним с одређеним понашањем детета и о томе како оно утиче на њега (Радојевић, 2015: 49). Родитељ, када жели

да каже како се осећа због дететовог неприхватљивог понашања, најчешће користи ја-поруку, нпр.: није ми до играња кад сам овако уморан. Бринем хоће ли вечера бити готова на време (Гордон, 2001: 93). „Ја-порукама саопштавамо шта се у нама збива у вези са неким понашањем, које су наше потребе угрожене таквим понашањем, како се осећамо у вези са тим, на који начин бисмо желели да се ситуација промени” (Holser, 2012: 169). Ја-поруке помажу детету да одрасте и прихвати одговорност за сопствено понашање (Гордон, 2001: 95).

Ти-поруке „нуде готова решења, користе се при нападању, кажњавању, а код деце изазивају одбрамбене механизме и одбрамбену комуникацију” (Радојевић, 2015: 49). Ти-поруке нису толико значајне у комуникацији јер изражавају негативан суд о детету, а и често се завршавају сукобом у којем се међусобно родитељи и деца нападају и бране. Ове поруке говоре о детету: *Ти си права напаст, Понашаш се као беба, Не би смео то да радиш*. Ти-поруке су лоше јер их дете често дешифрује као да оно нешто треба да исправи, уради или као да оно није добро (Гордон, 2001: 94).

Из тих разлога, ја-поруке се сматрају делотворнијим јер путем њих родитељ саопштава осећања која доживљава, а не повређује дете. Свакако то не значи да се употребом ових порука увек постиже резултат. „Деца не воле да чују да је њихово понашање родитељима створило проблеме (као, уосталом, ни одрасли, којима није мило кад их неко суочи с чињеницом да су својим понашањем неком нанели бол). Ипак, рећи на коме како се осећамо мање је угрожавајуће, него оптужити га да је он узрок тог лошег осећања” (Гордон, 2001: 95–96).

За упућивање ја-поруке потребна је велика храброст да би се показало другоме шта осећамо. Ја-поруке су „начин говора помоћу кога можемо да утичемо на промену понашања детета без окривљавања, нападања, повређивања. Оне омогућавају да дете промени понашање без лошег мишљења о себи” (Holser, 2012: 169). Када се упуту поштена ја-порука, особа тиме показује каква заиста јесте, отвара се и показује своја права осећања, да је могуће и њу заплашити, наљутити, разочарати. Родитељи желе да их деца опажају као савршене, без слабости, рањивости, нервозе, па тешко откривају своја права осећања деци. Лакше им је да своја осећања сакрију ти-поруком и свале кривицу на дете, него да му открију своје слабости (Гордон, 2001: 96). Највеће постигнуће за родитељево отварање примећује се у квалитету његовог односа с

дететом. „Поштење и отвореност подстичу интимност, а то сам однос чини квалитетнијим. Моје дете ме зна каква сам што га охрабрује да ми открије какво је оно. Уместо да се једно од другог отуђујемо, ми развијамо однос блискости и аутентичности” (Исто, 2001: 96). На овај начин и родитељи и деца постају отворени и искрени, што омогућава родитељима да успешно остваре улогу одговорног и успешног родитеља.

ЗАКЉУЧАК

Добра комуникација је кључ успешног родитељства. Родитељи треба да уче како да успешно комуницирају како би се њихово дете развило у здраву и самосталну личност. Да би се постигло успешно комуницирање, неопходно да родитељи разумеју, опажају говор, активно слушају и помогну детету да изрази своје потенцијале. За родитеље је важно да знају да „добар говорник се не рађа, већ постаје” (Holcer, 2012: 154). Комуникација је вештина, умеће које се учи, подстиче родитеље да што боље остваре своју васпитну улогу.

Дете је потребно разумети, саслушати, опазити говор његовог тела, користити дијалог. Уколико родитељи не прихвате дете онакво како оно јесте, оно одраста у несигурну и незадовољну личност. Због тога је важно да родитељи више слушају него што захтевају да буду слушани, да откривају жеље, потребе и осећања детета и да му помогну да своје потребе и могућности правилно изрази. С обзиром на то да су деца огледало својих родитеља, радећи са децом родитељи су увек на почетку онога шта ће бити, јер какви су родитељи данас и како се опходе према деци, утицаће на то каква ће деца бити сутра. Добром комуникацијом у породици, поштовањем детета као особе и наведених захтева, обезбеђује се сигурност у постизању добрих резултата.

ЛИТЕРАТУРА

- Bratanić, M. (1992). Nova komunikacija u obitelji. *Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti* 47 (6), 570–588.
- Гордон, Т. (2001). *Умеће родитељства: како подизати одговорну децу*. Београд: Креативни центар.
- Ilić, M. (2010). *Porodična pedagogija*. Univerziteta u Banjoj Luci. Filozofski fakultet u Banjoj Luci, Nactavnički fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić” u Mostaru.

- Lebedina, Manzoni M., Delić T. i Žižak, A. (2001). Dječja percepcija komunikacije u obitelji. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja* 37 (2), 153–170.
- Миљковић, Д. и Ријавец, М. (2005). *Боље бити ветар него лист*. Чачак: ЛЕГЕНДА.
- Педагошки лексикон*. (1996). Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Радојевић, Т. (2015). *Педагошки аспекти развијања комуникационих компетенција ученика у основној школи*. Докторска дисертација. Универзитет у Приштини с привременим седиштем у Косовској Митровици. Филозофски факултет.
- Spasojević, P. (2011). *Porodična pedagogija i odgovorno roditeljstvo*. Banja Luka: Nova škola, Univerzitet u Istočnom Sarajevu Pedagoški fakultet u Bjeljini.
- Ferić, M. i Žižak, A. (2004). Komunikacija u obitelji – percepcija djece i mladih. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja* 40 (1), 25–38.
- Holcer, J. (2012). *Uspješan roditelj uspješno dete*. Beograd: Enco book.

IMPORTANCE OF SUCCESSFUL PARENT-CHILD COMMUNICATION

Abstract: For parents, communication is a way to get to know their child better, give clear explanations and arguments and make him/her feel secure. Successful communication establishes certain relationships and builds trust, which is very important for the child's rearing. In this work, an accent will particularly be put on active listening and active talk, by which educational value of communication in a family is achieved. By active listening, messages are more completely understood, a feeling of warmth is created and independent thinking is encouraged. Beside active listening, active talk is important for communication, too. Sentences of an active talk show an interest for anything the child has to say and allow him/her to talk until he/she comes to the answer or solution of his/her problem. In this work, sending "you messages" or "I messages" that lead to successful communication will also be discussed. "You messages" often end in a conflict and express a negative attitude towards the child, while "I messages" help the child accept responsibility for his/her behavior and have a more effective impact on the child and his/her relationships with parents.

Key words: communication, active listening, active talk, "you-messages", "I-messages".